

ובשלו איש באחיו..

(1) ספר ויקרא פרק כד

(י) וַיֵּצֵא בֶן אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בַּמִּחְנֶה בֶּן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי: (יא) וַיִּקָּב בֶּן הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת הַשֵּׁם וַיִּקְלָל וַיְבִיאוּ אוֹתוֹ אֶל מֹשֶׁה וְשֵׁם אָמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת דְּבָרִי לַמֶּטֶה דָּן: (יב) וַיִּנְיחֻהוּ בַּמִּשְׁמֶר לִפְרֹשׁ לָהֶם עַל פִּי יְדֹנָד:

(יג) וַיִּדְבֹּר יְדֹנָד אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר:

(יד) הוֹצֵא אֶת הַמְקַלֵּל אֶל מַחוּץ לַמִּחְנֶה וְסָמְכוּ כָל הַשֹּׁמְעִים אֶת יְדֵיהֶם עַל רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אוֹתוֹ כָּל הָעֵדָה: (טו) וְאֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִקְלָל אֶלְהֵיו וְנָשָׂא חֲטָאוֹ:

(טז) וְנָקַב שֵׁם יְדֹנָד מוֹת יוֹמָת רָגוּם יְרָגְמוּ בוֹ כָּל הָעֵדָה כִּגְר פְּאֻזְרָח בְּנִקְבוֹ שֵׁם יוֹמָת: (יז) וְאִישׁ כִּי יִכֶּה כָּל נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת: (יח) וּמִכָּה נֶפֶשׁ בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:

(יט) וְאִישׁ כִּי יִתֵּן מוֹם בְּעַמִּיתוֹ כְּאִשֶּׁר עָשָׂה בֶּן יַעֲשֶׂה לוֹ:

רש"י על ויקרא פרק כד פסוק י

מתניתא אמרה מבית דינו של משה יצא מחוייב בא ליטע אהלו בתוך מחנה דן אמרו לו מה טיבך לכאן אמר להם מבני דן אני אמרו לו (במדבר ב) איש על דגלו באותות לבית אבותם כתיב נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף:

רש"י על ויקרא פרק כד פסוק י

ואיש הישראלי - זה שכנגדו שמיחה בו מטע אהלו:

(1) זוהר חלק ג דף קו/א

א חזי, כתיב וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי, האי קרא הא אוקימנא, אבל דא בר אינתו אחרא דאבוי בעלה דשלומית הוה, וכיון דאתא ההוא מצראה עלה בפלגות ליליא, תב לביתא וידע מלה, אתפרש מינה ולא אתא עלה, ונטל אינתו אחרא, ואוליד להאי, ואקרי איש הישראלי, ואחרא בן הישראל מר רבי אבא, אי לאו דבוצינא קדישא קיימא בעלמא, לא ארשינא לגלאה (מכאן ולהלאה), דהא לא אתיהיב מלה דא לגלאה, אלא לחברייא דאינון בין מחצדי חקלא, (דאי לאו) תיפח רוחיהון דאינון דאתיין לגלאה לאינון דלא ידעי: תא חזי, כתיב וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי, האי קרא הא אוקימנא, אבל דא בר אינתו אחרא דאבוי בעלה דשלומית הוה, וכיון דאתא ההוא מצראה עלה בפלגות ליליא, תב לביתא וידע מלה, אתפרש מינה ולא אתא עלה, ונטל אינתו אחרא, ואוליד להאי, ואקרי איש הישראלי, ואחרא בן הישראלית:

אי אינון אינצו הכא כחדא, מאי קא בעי הכא שמא קדישא, ואמאי קלל שמא קדישא:

אלא איש הישראלי אמר מלה מאמיה מגו קטטה, מיד ויקוב בן האשה הישראלית, כמה דאת אמר, ויקוב חור בדלתו, רזא דמלה, נטל ה' דשמא קדישא ולייט, **לאגנא על אמיה**, ודא הוא נקיבא, דאיהו נקיב ופריש שמא קדישא, ולמחצדי חקלא אתמר, ורזא דמלה (משלי ל כ) כן דרך אשה מנאפת וגו', זכאה חולקיהון דצדיקייא דידעיין מלה ומכסיין לה, ועל דא אתמר (שם כה ט) ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל:

(לז) וְכָשְׁלוּ אִישׁ בְּאֶחָיו כְּמִפְנֵי חָרֵב וְרֹדֶף אֵין וְלֹא תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֵיבֵכֶם

רש"י על ויקרא פרק כו פסוק לז

וכשלו איש באחיו - כשירוצו לנוס יכשלו זה בזה כי יבהלו לרוץ:

כמפני חרב - כאילו בורחים מלפני הורגים שיהא בלבבם פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם (ת"כ)
ומדרשו וכשלו איש באחיו זה נכשל בעונו של זה שכל **ישראל ערבין זה לזה**:

ספר אוהב ישראל- בראשית

אמנם צריך כל האדם להתבונן בנפשו אם עבודתו היא תמה מבלי הסתת היצר חלילה לבל יפול מן הדביקות ע"י טירדת וסיבת הזמן כי אז בניקל יגיע אליו עצת היצר חלילה להכשילו וכמאמר חז"ל (אבות פ"ד מ"ב) עבירה גוררת עבירה. וגם אמרו (קידושין כ.). עבר עבירה ושנה נעשה לו כהיתר. והוא לא יבין כל זאת כמ"ש (נגעים פ"ב מ"ה) כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. והעצה היעוצה לזה להסתכל במי שכנגדו היינו אם יראה באדם אחר שעושה איזה דבר שלא כהוגן יחשוב גם הוא בדעתו מפני מה הזמין ה' לפני לראות הדבר הזה אם לא כי הנגע הזה נוגע בקירות הבית שלי. ומחמת הסתת היצר טח עיני מראות. וישוב אל ה' וירחמהו ובזה יגרום הפעולה להשני היינו כנגדו לעורר לב השני בתשובה כי עיקר הפעולה של התשובה שלו היה ע"י כנגדו והבן. ועפ"ז י"ל הפסוק (שמות כג, ד) כי תראה שור אויבך או חמורו תועה השב תשיבנו לו, דהיינו כשתראה נפש הבהמיות של אויבך תועה מדרך האמת אז ישוב הוא בעצמו אל ה' כנ"ל ויצמח מזה טובה גם להשני לעורר לבבו בתשובה וזה השב תשיבנו לו. והבן:

שפת אמת -דברים

לא תראה את שור אחיך או את שיו נידחים והתעלמת מהם - השב תשיבם . יש לבאר שכל מי שרואה בחבירו תועה מדרך הישר. ויש לומר שור לשון הבטה. או שאר תנועה רעה צריך לתקנו. והעצה על ידי תשובה כמו שכתוב בספרים קדושים כל מה שרואה האדם שייך לו וצריך לשוב על זה ועל ידי זה מביא הרהור תשובה גם בחבירו וזה שכתוב השב תשיבם. כי כלל ישראל הם אחד וכשאחד מקלקל צד קדושה שבו נשאר בכלל ישראל כמו שאמרו חז"ל זכה נוטל חלק חבירו . אבל האדם צריך לחזור האבידה לבעליו. אשר תאבד ממנו ומצאתה. לא תוכל להתעלם שצריך להיות שלא יוכל לסבול ולהתעלם מחטא חבירו גם כן.